

MASS COLLECTING

door

A.D.J. Meeuse

Mass collecting is een methodiek in de taxonomie en ecologie die is ingegeven door de gedachte dat een grote steekproef uit een populatie een beter beeld geeft van de variabiliteit binnen die populatie als geheel, dan een kleine bemonstering. Inderdaad kan men zo ook schaarsere vormen opsporen. Zo'n grootschalige bemonstering moet uiteraard ook zinvol zijn, d.w.z. het resultaat dient genoegzaam informatief te zijn. Een goed voorbeeld is *Cepaea*, waarvan de individuen huisjes van verscheidene kleurtypen en/of banderingen bezitten, waardoor populaties kunnen worden vergeleken. Vooral in Engeland is hierover onderzoek gedaan in verband met predatie en selectie van bepaalde vormen door lijsters.

Een ander resultaat kan zijn dat men een bijzondere of zeldzame vondst in handen krijgt. Soms treft men een plaats aan waarin *Planorbarius corneus* rijkelijk voorkomt. Op zo'n plaats verzamelde ik enkele tientallen exemplaren en lege huizen en wat bleek? In de populatie bevonden zich exemplaren met een kleinere of grotere mate van albinisme, niet alleen van de schelp (bijna tot vuilwit) maar ook van de dieren. Blijkbaar komt, althans plaatselijk, albinisme bij *P. corneus* meer voor dan men zou verwachten. In die buurt verzamelde ik ook een flink aantal van de Kleine Posthoorn [= Gewone schijfhoren red.] *Planorbis planorbis* en ook in dit monster bevonden zich afwijkende exemplaren. Iets om na te doen, maar dan moet men wel de meeste dieren terugzetten, omdat erfelijke factoren in het spel kunnen zijn en men die zoveel mogelijk in de populatie dient te handhaven.

Te intensief verzamelen kan tot uitroeiing leiden, zoals bij slakkensoorten op Pacifische eilanden. Ik heb zelf ook aan mass collecting gedaan, o.a. van populaties *Cepaea* om de studies van Cain en Sheppard na te doen ten behoeve van mijn colleges. Een plundering van een populatie van *Cepaea* door iemand die er op uit is zoveel mogelijk kleurtypen van schelp en mondrand en banderingsvormen voor zijn of haar collectie in handen te krijgen is niet fataal, omdat er meestal wel voldoende exemplaren overblijven. De verzamelaar moet er dan wel op letten dat bijzondere exemplaren [zoals met de zeldzame rode (in plaats van bruine tot zwarte) bandering] niet worden meege-nomen. Noteren (eventueel fotograferen in situ) maar niet meepakken! Van soorten met een geringe variabiliteit behoeft men per vindplaats slechts één of twee exemplaren te verzamelen. Denkt men iets bijzonders in handen te hebben, dan kan men vooreerst één exemplaar aan een expert ter determinatie aanbieden. Deze beperking geldt ook voor zoetwatermollusken. Als iemand een sterk vermoeden heeft dat ergens zwane- of schildersmossels zitten, verzamele hij bij voorkeur lege schelpen die bij schone en baggeren op de kant zijn terecht gekomen en moet niet gaan vissen. Vooral niet als er otters in de buurt zijn uitgezet (die eten graag mossels). Verder dient *Anodonta* als kraamkamer voor de steeds zeldzamer wordende bittervoorn.

Viviparus wordt naar mijn gevoel zeldzamer. Ik heb geen idee hoe *Physa* er voor staat. Onze zoetwatermollusken worden in steeds toenemender mate bedreigd door waterverontreiniging: nog een reden om zuinig op ze te zijn.